שֶׁאֵין לְנַהֵג (יז) הֶתֵּר (י) בְּשִׁתַּיהֶן (דברי עצמו): ד [ז]נֶהֱגוּ (יפ) (יח) הַנָּשִׁים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִפֶּסַח וְעַד עֲצֶרֶת (יט) מִשְּׁקִיעַת הַחַמָּה וְאֵילָךְ:

ז טור וּמִסְּתִירַ לְמִנְהָגָא מִקְרָא 'דְּשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת' וְכוּ' (ויקרא כג טו).

תצד סֵדֶר תְּפִלַּת חַג הַשָּׁבוּעוֹת. וּבוֹ ג' סְעִיפִים:

א (א) [א]בְּיוֹם חֲמִשִּׁים לִסְפִירַת הָעֹמֶר הוּא חַג (פ) שָׁבוּעוֹת. וְסֵדֶר הַתְּפִלָּה כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, אֶלָּא שֶׁאוֹמְרִים אֶת יוֹם חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, [ב]וְגוֹמְרִים הַהַלֵּל. וּמוֹצִיאִין [ג]שְׁנֵי סְפָרִים (ב) וְקוֹרִין בָּרִאשׁוֹן [ד]חֲמִשָּׁה (ג) * [ה]מִ'בַּחֹדֶשׁ (ד) [ב] הַשְּׁלִישִׁי' (שמות יט פ) עַד סוֹף הַפָּרָה, וּמַפְטִיר קוֹרֵא בַּשֵּׁנִי 'וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים' (במדבר כח כו), וּמַפְטִיר

א לְשׁוֹן הַשּׁוּר. ב צִיְּנְתִּיו לְעֵיל רי"ש סִימָן תפ"ח (אות ב). ג גַּם זֶה צִיְּנְתִּיו שָׁם (אות ז). ד מִשְּׁנָה מְגִלָּה כ"א (ע"א). ה בְּרַיְיתָא שָׁם ל"א (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

כְּמִנְהָג אַשְׁכְּנַז אֵין כָּאן מְשׁוּם 'לֹא תַתְגֹּדְדוּ'. נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל סִימָן י': (י) בְּשִׁתַּיהֶן. אֲבָל אִם נוֹהֲגִ אִסּוּר בְּשִׁתַּיהֶן לֹא הָוֵי כִּכְסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ כֵּיוָן דְּמִסְתַּפֵּק לֵיהּ הַדִּין,

וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סוֹף סִימָן זֶה: ד (יפ) הַנָּשִׁים. הוּא הַדִּין אֲנָשִׁים. ט"ז (סק"ג) עַיֵּן שָׁם.

א (פ) שָׁבוּעוֹת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) בְּמַה שֶּׁכָּתַב דִּלְכְלֵי עָלְמָא נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּיוֹם נ"א לִסְפִירָה, לָמָּה שֶּׁכָּתַב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַג הַשָּׁבוּעוֹת לְדוֹרוֹת בְּיוֹם חֲמִשִּׁים לִסְפִירָה, עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק"א), וּמַהֲרְשָׁ"א בְּחִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת פֶּרֶק א' דַּעֲבוֹדָה זָרָה (ג. על תוס' ד"ה יום הששי). בְּסִפּוּרָא שְׁמַיִם וְאֶרֶץ נוֹגְעִין בְּעֵדוּתָן וְכוּ' הַקְּשָׁיָא גַּם כֵּן קָשְׁיָא זוֹ, וּמְתֻרָּץ שָׁם דְּכָנוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּזֶה לְהוֹרוֹת דְּיִרְאַת חֶטְא קוֹדֶם לְחָכְמָה בְּמַעֲלָה וּבְזֶמֶן עַיֵּן שָׁם. וְעַל פִּי זֶה אָמְרִתִּי דְּזֶהוּ כְּנָגֶד רַב יוֹסֵף דְּכִיוָן דְּהָוֵי עִוָּרוּתָא דְּעִוָּרוּתָא עֲבְדִי לֵיהּ עִוָּרְלָא תִּלְתָא, אֲמַר אִי לָאו הַאי יוֹמָא דְּקָא גָּרִים כַּמָּה יוֹסֵף אֵיכָא בְּשׁוּקָא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן בְּפִסְחִים פֶּרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (פח:) דְּרָאוּי לְדַקְדֵּק בּוֹ טוּבָא, חֲדָא מַאי הַאי לְשָׁנָא דְּקָאֲמַר אִי לָאו הַאי יוֹמָא דְּקָא גָּרִים דְּמַשְׁמַע דְּיוֹמָא קָא גָּרִים, הֲרֵי לֵיהּ לְמֵימַר אִי לָאו מַתַּן תּוֹרָה, וְעוֹד אִי לָאו מַתַּן תּוֹרָה הֲרֵי מַחֲזִיר הָעוֹלָם לְתוֹהוּ וָבֹהוּ כְּדְאָמְרִינַן הָתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית אִם מְקַבְּלִין יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה מוּטָב וְאִם לָאו הֲרֵינִי מַחֲזִירָן לְתוֹהוּ וָבֹהוּ, וְעוֹד אַחֲרֵי שֶׁהָיָה רַב יוֹסֵף עָנִו מִכָּל אָדָם כְּדְאָמְרִינַן בְּסוֹף סוֹטָה (מט:) מְשֻׁמַּת רַבִּי בָּטְלָה עֲנָוָה אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף לֹא תֵּיתֵי עֲנָוָה אֲנָא עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הִתְפָּאֵר דְּמַחֲמַת נְתִינַת הַתּוֹרָה הוּא עָדִיף מִשְּׁאָר אֱיָנָשֵׁי וְאֵין זֶה מִגְדֶּר עֲנָוָה, וּלְפִי מָה שֶׁכָּתַבְתִּי הָיָה כַּוָּנָתוֹ כָּךְ בְּמַה דְּאָמַר אִי לָאו הַאי יוֹמָא וְכוּ' דְּיִדּוּעַ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכֹרוֹנָם לִבְרָכָה (ע"ז כ:) עֲנָוָה מְבִיאָה לִידֵי יִרְאַת חֵטְא, וְאִם כֵּן רַב יוֹסֵף הָיָה הַמַּעֲלָה שֶׁהָיָה עָנָו הָיָה גַּם כֵּן הַמַּעֲלָה שֶׁיִּרְאַת חֵטְא שֶׁאָמַר בְּיוֹמָא דַּעֲצַרְתָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּיוֹם חֲמִשִּׁים, עָבִיד לֵיהּ עִוָּרְלָא תִּלְתָא וְאָמַר אִי לָאו הַאי יוֹמָא דְּקָא גָּרִים, רְצוֹנוֹ לוֹמַר אִי לֹא הָיָה יוֹמָא דַּעֲצַרְתָּא בְּהַאי יוֹמָא אֶלָּא בְּיוֹם נ"א לִסְפִירָה לֹא הָיָה מוֹכִיחַ דְּיִרְאַת חֵטְא קוֹדֶם לַחָכְמָה בְּמַעֲלָה וּבְזֶמֶן וְלֹא הָיָה מַעֲלָה שֶׁלִּי כְּלוּם וְכַמָּה יוֹסֵף אֵיכָא בְּשׁוּקָא, אֲבָל הַשְּׁתָּא דְּיוֹמָא דַּעֲצַרְתָּא הוּא בְּיוֹם חֲמִשִּׁים וּתְתִינַת הַתּוֹרָה הָיָה בְּיוֹם נ"א קָשֶׁה הַקַּשְׁיָא, וְצָרִיךְ לְתָרֵץ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּהֲרְשָׁ"א וְדו"ק. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁמְּאַחֲרִין לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּכְנִיסַת שַׁבּוּעוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ תְּמִימוֹת יְמֵי הַסְּפִירָה: (כ) הַשְּׁלִישִׁי. עַיֵּן בָּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת (ח"ג) סִימָן ל"א הֶחָזִיק הַמְנָהָג, וְעַיֵּן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ב] הַשְּׁלִישִׁי. עַיֵּן בָּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת (ח"ג) סִימָן ל"א הֶחָזִיק הַמְנָהָג, וְעַיֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יִנָּהֲגוּ כָּךְ וּמִקָּצָת יִנָּהֲגוּ כָּךְ: (יז) הֶתֵּר בְּשִׁתַּיהֶן. דְּהֵינוּ שֶׁיִּנָּהֵג הֶתֵּר עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיָּר כְּסִבְרָא אַחֲרוֹנָה, וְגַם יִנָּהֵג הֶתֵּר מִל"ג בָּעֹמֶר וְאֵילָךְ עַד עֲצֶרֶת כְּסִבְרָא רִאשׁוֹנָה, כֵּיוָן שֶׁשְּׁתֵּי קֻלּוֹת אֵלּוּ סוֹתְרוֹת זוֹ לָזוֹ וְכַנַּ"ל (ס"ק יד). אֲבָל יָכוֹל לְתָפֵשׂ חֲמִרֵי הַמְּנָהָגִים, דְּהֵינוּ שֶׁיִּנָּהֵג אִסּוּר מִפֶּסַח עַד עֲרֶב שָׁבוּעוֹת אוֹ עַד יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל הַגְּבָלָה, חוּץ מִל"ג בָּעֹמֶר, וְאַף שֶׁנּוֹהֵג שְׁתֵּי חֲמִרוֹת הַסּוֹתְרוֹת זוֹ לָזוֹ אֵינוֹ כְּכִסֵּיל הַהוֹלֵךְ בַּחֹשֶׁךְ (טו) כֵּיוָן שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן רַק מֵחֲמַת סָפֵק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִנְהָג הוּא הָעִקָּר, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן אֶלָּא יָכוֹל לְתָפֵשׂ אֵיזֶה מִנְהָג שֶׁיִּרְצֶה, וְאֵין לוֹ לָחֹשׁ שֶׁמָּא מִנְהָג הַמָּקוֹם הַהוּא אֵינוֹ כֵּן דְּכֵיוָן שֶׁהוּא רַק מִנְהָג בְּעָלְמָא אֵין לְהַחְמִיר בְּסָפֵיקָא, אֲבָל אִם יָדוּעַ לוֹ מִנְהָג הַמָּקוֹם אֵין לוֹ לְשַׁנּוֹת בֵּין לְהָקֵל וּבֵין לְהַחְמִיר [אַחֲרוֹנִים]: ד (יח) הַנָּשִׁים. וְהוּא הַדִּין (טז)*) אֲנָשִׁים: (יט) מִשְּׁקִיעַת הַחַמָּה וְאֵילָךְ. הַטַּעַם, שֶׁנִּקְבְּרוּ אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה וְהָיוּ הָעָם בְּטֵלִים מִמְּלָאכָה. וְיֵשׁ עוֹד טַעַם לְפִי שֶׁאָז זְמַן סְפִירַת הָעֹמֶר, וּבָעֹמֶר כְּתִיב (ויקרא כג טו) 'שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת' מִלְּשׁוֹן שְׁבוּת דְּהֵינוּ שֶׁבְּזֶמַן הַסְּפִירָה יֵשׁ לִשְׁבּוֹת מִמְּלָאכָה, וּלְפִי טַעַם זֶה [א]אַחַר שֶׁסָּפַר מַתָּר תַּכָּף בְּמְלָאכָה:

א (א) בְּיוֹם חֲמִשִּׁים לִסְפִירַת הָעֹמֶר וְכוּ'. וּמֵאַחֲרִין לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית (פ) בִּכְנִיסַת שָׁבוּעוֹת בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי הַסְּפִירָה אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם תְּמִימוֹת. אִיתָא בְּזוֹהַר (ח"ב צז:-קיד.) שֶׁחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ נַעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וּכְבָר נָהֲגוּ רֹב הַלּוֹמְדִים לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְאִיתָא בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הָאֲרִ"י זַ"ל (כוונת של שבועות ס"א) דַּע שֶׁכָּל מִי שֶׁבַּלַּיְלָה לֹא יָשֵׁן כְּלָל וְעִקָּר וְהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מַבְטָח לוֹ שֶׁיִּשְׁלִים שְׁנָתוֹ וְלֹא יֵאָרַע לוֹ שׁוּם נֶזֶק. וְהַטַּעַם כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) עַל פִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ יְשֵׁנִים כָּל הַלַּיְלָה וְהַצָּרָךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָעִיר אוֹתָם לְקַבֵּל הַתּוֹרָה [כִּדְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (שהש"ר פרשה א יב אות ב)], לָכֵן אָנוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן זֶה. וּצְרִיכִין לְזָהֵר אוֹתָם הַנְּעוֹרִים כָּל הַלַּיְלָה שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם בַּבֹּקֶר רַק אַחַר שֶׁעָשָׂה צָרְכָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה, וְאָז מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וַאֲשֶׁר יָצַר וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ד' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ח. וּלְעִנְיַן בְּרָכָה סָעִיף קָטָן מ"ב. וּלְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן מ"ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ח. וּלְעִנְיַן בִּרְכַּת אֱלֹהַי נְשָׁמָה וּבִרְכַּת הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה עַיֵּן בְּסִימָן מ"ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ד. נִכּוֹן לְזָהֵר עַל פִּי קַבָּלָה מִלְּשַׁמֵּשׁ בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת אִם לֹא בְּלֵיל טְבִילָה, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן ר"מ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ז' וּבְאוּר הֲלָכָה שָׁם וְעַיֵּן בְּסִימָן תפ"ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב'. (ב) וְקוֹרִין בָּרִאשׁוֹן וְכוּ'. וְהַמְנָהָג לוֹמַר אַקְדָּמוֹת, וְהִסְכִּימוּ (כ) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים [ב]לוֹמַר זֶה קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל הַכֹּהֵן לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה וְכֵן הַמְנָהָג כְּהַיּוֹם בְּכַמָּה קְהִלּוֹת, אָכֵן 'יְצִיב פִּתְגָמְ' שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם שֵׁנִי בְּעֵת קְרִיאַת הַפָּטָרָה [ג]נִתְפַּשֵּׁט בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת לְאָמְרוֹ אַחַר פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל הַפָּטָרָה: (ג) מִ'בַּחֹדֶשׁ

*) אות ט"ז מקומה להלן במשנ"ב ס"ק י"ט על התיבות 'ולפי טעם זה'.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) חק יַעֲקֹב (ס"ק יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ד (מו) ט"ז (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּאַף לְטַעַם הָרִאשׁוֹן אֵין לְהַחְמִיר מִשְּׁקִיעַת הַחַמָּה וְאֵילָךְ רַק כְּדֵי קְבִיעוּת, וּבִקְרָא לְאַחַר ל"ג בָּעֹמֶר בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר דְּלְטַעַם הָרִאשׁוֹן יֵשׁ לְהַתִּיר אֲז לְגַמְרֵי:

א (פ) ט"ז (ריש הסימן) וּפְרִי מְגַדִּים וְכֵן הִסְכִּים רַבִּי יַעֲקֹב עֶמְדִּין בְּסִדּוּרוֹ (אורח ב ליר"ט של עצרת סט"ו) וְצָנוּחַ כְּכָרוּכְיָא עַל הָעוּשִׁין הַפֶּה זֶה:

(ב) עַיֵּן ט"ז (סק"א) וּפְרִי מְגַדִּים וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

[ד]יקוטי דברי הרב: א] כתב בשו"ע הרב (ס"ט): נוהגין שלא לעשות מלאכה אחד אנשים ואחד נשים כל ימי הספירה משקיעת החמה עד לאחר ספירת העומר וכו' (ואותן הנשים שאינן סופרות אפשר שיש לשבות להן ממלאכה כל הלילה). ב] בשו"ע הרב (ס"ז) כתב: הנוהגין לשורר אקדמות אחר שקראו בתורה פסוק ראשון, אע"פ שמפסיקין באמצע הקריאה בדבר שאינו צורך הקריאה, אין למחות בידם כי יש שמיישבין מנהגם. אבל במקום שאין מנהג, יותר טוב לשורר אקדמות קודם שיתחיל הכהן לברך לפני קריאת התורה. ג] בשו"ע הרב (שם) כתב: וכן יציב פתגם ביום שני יותר טוב לומר קודם שיתחיל המפטיר לברך לפני ההפטרה, וכן נהגו עכשיו בהרבה מקומות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תצד

(ג) (ד) **בְּמֶרְכָּבָה דִּיחֶזְקֵאל** (א׳ א׳) **וּמְסַיֵּם בַּפָּסוּק ׳וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ׳** (שם ג יב): **ב** [1]**בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי קוֹרִין בְּפָרָשַׁת** (ה) **׳כָּל** (ד) **הַבְּכוֹר׳** (דברים טו יט) **עַד סוֹף סִידְרָא, וּמַפְטִיר קוֹרֵא כְּמוֹ אֶתְמוֹל, וּמַפְטִיר בַּחֲבַקּוּק מִן ׳וַה׳ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ׳** (ב כ) **עַד ׳לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי׳** (ג יט): **ג** [2]**אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת** (ה) (ו) **בְּמוֹצָאֵי חַג הַשָּׁבוּעוֹת.** הַגָּהּ: (ז) וְאֵין אוֹמְרִים (ו) תַּחֲנוּן (ח) מִתְּחִלַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן [א]עַד ח׳ בּוֹ דְּהַיְנוּ אַחַר אִסְרוּ חַג (הגהות מיימוני הלכות (ברכות) [תפילה] (פ״ה הט״ו אות ש) ומנהגים (הל׳ חג השבועות)). וְנוֹהֲגִין לִשְׁטֹחַ (ז) [ז] עֲשָׂבִים (ט) בְּשָׁבוּעוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַבָּתִּים (י) זֵכֶר לְשִׂמְחַת מַתַּן תּוֹרָה. וְנוֹהֲגִין (יא) בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לֶאֱכֹל (יב) מַאַכְלֵי

ו שָׁם. ז אָגוּר בְּסִימָן (תרנ״א) [תרס״ה] בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה וְכֵן כָּתַב ר׳ יַעֲקֹב בֶּן חָבִיב בְּפֶרֶק ב׳ דַּחֲגִיגָה בְּעֵין יַעֲקֹב בְּעֻבְדָּא דְּמַת אֲלֶכְסַנְדְּרַאי בְּלֹד (אות טז).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּקוּנְטְרַס שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ד׳ סָעִיף ט״ו מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה: **ג [ז] עֲשָׂבִים.** עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ט) בְּשֵׁם מַהֲרִ״י לִינְגוֹ וּמַהֲרַ״ם זַכּוּתָא שֶׁלַּיל שֵׁנִי מֻתָּר בְּזִוּוּג אַף לְפִי דֶּרֶךְ הָאֱמֶת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן ת״ץ (ס״ט) שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמֵר רוּת בְּשָׁבוּעוֹת, וַאֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בִּבְכוֹר שׁוֹר דַּף רכ״א (ב״ב יג:) כָּתַב הַטַּעַם לְפִי שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מֵת בַּעֲצֶרֶת וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶם כו׳ וּבְוַדַּאי בַּעֲצֶרֶת נוֹלַד, וּמְגִלַּת רוּת נִכְתְּבָה לְיַחֵס דָּוִד עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (ס״ק יב) בְּשֵׁם עוֹלְלוֹת אֶפְרַיִם (סי׳ קמ) כִּי הַנּוֹתֵן סֵפֶר תּוֹרָה חֲדָשָׁה לְבֵית הַכְּנֶסֶת בַּעֲצֶרֶת כְּאִלּוּ הִקְרִיב מִנְחָה לַה׳ בִּזְמַנָּהּ עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הַיטֵב

קוֹרִין בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁיֵּשׁ בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וּבְשַׁבָּת פָּרָשַׁת יִתְרוֹ קוֹרִין בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן, וְאָז הָוֵי ׳לֹא תִּרְצָח׳ סוֹף פָּסוּק וְקוֹרֵא הַצַּדִּ״י בְּקָמַ״ץ, וְהוּא הַדִּין שְׁאָר סוֹפֵי פְּסוּקִים אוֹ אֶתְנַחְתָּא, וּכְשֶׁקּוֹרֵא בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן אָז קוֹרֵא ׳לֹא תִרְצַח׳ הַצַּדִּ״י בְּפַתָּח, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״ב) סִימָן (פ׳) [ע׳], וּבְסֵפֶר אוֹר תּוֹרָה (פרשת יתרו) כָּתַב הַיָּחִיד קוֹרֵא הַתַּחְתּוֹן וּבַצִּבּוּר קוֹרִין הָעֶלְיוֹן, וְכֵן כָּתַב הַכּוֹתֵב בְּעֵין יַעֲקֹב בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק (ז׳) [ו׳] (ד״ה כיצד) דִּשְׁקָלִים עַיֵּן שָׁם. כָּתַב הַטַּ״ז (סק״א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ לִקְרוֹת פָּסוּק רִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין אַקְדָּמוֹת יֵשׁ לִתְמֹהַּ הַאֵיךְ רַשָּׁאִים לְהַפְסִיק וְכוּ׳, וְשָׁמַעְתִּי מִקָּרוֹב שֶׁהִנְהִיגוּ רַבָּנִים מֻבְהָקִים לְשׁוֹרֵר אַקְדָּמוֹת קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל הַכֹּהֵן לְבָרֵךְ עַל קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכֵן רָאוּי לִנְהֹג בְּכָל הַקְּהִלּוֹת, גַּם בִּיצִיב פִּתְגָם שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם שֵׁנִי אַחַר פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל הַפְטָרָה רָאוּי לִנְהֹג כֵּן. עַד כָּאן לְשׁוֹן טַ״ז. אֲבָל בִּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן י׳ הָאֲרִיךְ לְקַיֵּם אֶת הַמִּנְהָג וְשֶׁאֵין כֹּחַ בְּיַד שׁוּם אָדָם לְשַׁנּוֹת הַמִּנְהָג, וְכֵן הִסְכִּים הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ג) עַיֵּן שָׁם [וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה). וְעַיֵּן שָׁם לְעִנְיַן אֲמִירַת אַרְכִין כְּפִי מִנְהַג פְּרָאג]: (ג) **בְּמֶרְכָּבָה.** וְנָהֲגוּ לְהַפְטִיר דַּוְקָא גָּדוֹל וְחָכָם. וְכָתַב אֵלִיָּה זוּטָא (סק״ד) וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ בַּעֲמִידָה: **ב** (ד) **הַבְּכוֹר.** וְאִם חָל בְּשַׁבָּת מַתְחִילִין ׳עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר׳ (דברים יד כב): **ג** (ה) **בְּמוֹצָאֵי.** מִפְּנֵי כְּשֶׁחָל עֲצֶרֶת בְּשַׁבָּת הָיָה יוֹם טְבוֹחַ הַקָּרְבָּנוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת. וְהַנָּשִׁים מֻתָּרוֹת בִּמְלָאכָה בְּאִסְרוּ חַג. שִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (הגהות מרדכי שבת פ״ב סי׳ תנו אות ג), עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג), וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב״י): (ו) **תַּחֲנוּן.** וְגַם אֵין מִתְעַנִּין. אַחֲרוֹנִים: (ז) **עֲשָׂבִים.** וְאִם חָל בְּיוֹם א׳ שׁוֹטְחִין בִּכְנִיסַת שַׁבָּת. מַהֲרִי״ל (הל׳ שבועות). אֲבָל הַמִּנְהָג שֶׁשּׁוֹטְחִין בְּיוֹם טוֹב. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה). וְנוֹהֲגִין גַּם כֵּן לְהַעֲמִיד אִילָנוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת זֵכֶר שֶׁנִּדּוֹנוּ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן וְיִתְפַּלְלוּ עֲלֵיהֶם. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם שְׁלָ״ה (שבועות פרק נר מצוה אות ז) מַה שֶּׁנּוֹהֲגִים לְחַלֵּק עֲשָׂבִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא יְחַלְּקוּ עַד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ, דְּאָסוּר לְהַפְסִיק מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַחֹק יַעֲקֹב (סק״ז) כָּתַב שֶׁמֻּתָּר לְבָרֵךְ עַל הָרֵיחַ בֵּין הַפְּרָקִים עַיֵּן שָׁם. צָרִיךְ לִטְבֹּל בְּעֶרֶב שָׁבוּעוֹת. וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָשֵׁן

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְלֹא דְּגוּשָׁה, וּשְׁתֵּי תֵּבוֹת ׳לֹא תִּרְצָח׳ הֵם פָּסוּק אֶחָד שָׁלֵם, וּלְפִיכָךְ הַצַּדִּ״י הִיא נְקוּדָה קָמַץ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שָׁם סוֹף פָּסוּק, וְהַתָּי״ו דְּגוּשָׁה לְפִי שֶׁתֵּבַת ׳לֹא׳ הִיא מֻטְעָמֶת בְּטַעַם מַפְסִיק דְּהַיְינוּ טִפְחָא, וְכֵן ׳לֹא תִּנְאָף׳ הוּא פָּסוּק אֶחָד שָׁלֵם וְהַתָּי״ו דְּגוּשָׁה וְהָאָלֶ״ף נְקוּדָה קָמַץ, וְכֵן ׳לֹא תִּגְנֹב׳ הַתָּי״ו דְּגוּשָׁה. וְהַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה מֵ׳אָנֹכִי׳ פָּסוּק אֶחָד וּמִ׳לֹא יִהְיֶה לְךָ׳ פָּסוּק שֵׁנִי, וּלְפִי זֶה הַנּוּ״ן שֶׁל ׳פָּנָי׳ הוּא בְּקָמַץ שֶׁיֵּשׁ שָׁם סוֹף פָּסוּק, וְכֵן ׳זָכוֹר׳ הוּא פָּסוּק אֶחָד וְ׳שֵׁשֶׁת יָמִים׳ הוּא פָּסוּק שֵׁנִי, וּלְפִי זֶה הַכַּ״ף שֶׁל תֵּבַת ׳כָּל׳ הִיא דְּגוּשָׁה, ׳לֹא תִרְצַח׳ וְ׳לֹא תִנְאָף׳ וְ׳לֹא תִגְנֹב׳ וְ׳לֹא תַעֲנֶה׳ הַכֹּל פָּסוּק אֶחָד, וּלְפִי זֶה כָּל תָּי״ו מֵהֶם רְפוּיָה, וְהַצַּדִּ״י שֶׁל ׳תִרְצַח׳ הִיא בְּפַתָּח וְהָאָלֶ״ף שֶׁל ׳תִנְאָף׳ הִיא בְּקָמַץ לְפִי שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֶתְנַחְתָּא. וְטַעַם שְׁנֵי נְגִינוֹת הוּא, שֶׁהָרִאשׁוֹן הוּא מְסֻדָּר לְפִי הַכָּתוּב שֶׁנִּכְתַּב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר בְּפָרָשָׁה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁמֵּ׳אָנֹכִי׳ עַד ׳לֹא תִשָּׂא׳ הִיא פָּרָשָׁה אַחַת סְתוּמָה וְדִבּוּר אֶחָד לְכָךְ נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ פָּסוּק אֶחָד, וְכֵן מִ׳זָכוֹר׳ עַד ׳לֹא תִּרְצָח׳, אֲבָל מִ׳לֹא תִּרְצָח׳ עַד ׳לֹא תַחְמֹד׳ נִכְתַּב בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת סְתוּמוֹת וְהֵם אַרְבָּעָה דִּבּוּרִים, לְכָךְ נַעֲשָׂה מֵהֶם אַרְבָּעָה פְּסוּקִים. וְהַשֵּׁנִי הוּא מְסֻדָּר לְפִי הַקְּרִי, שֶׁלְּעִנְיַן הַקְּרִיאָה אֵין מִ׳לֹא תִרְצַח׳ עַד ׳לֹא תַחְמֹד׳ אֶלָּא פָּסוּק אֶחָד בִּלְבַד, דְּהַיְינוּ שֶׁאָסוּר לְהַפְסִיק קְרִיאָתוֹ לְגַמְרֵי בְּתוֹךְ אֶמְצַע פָּסוּק זֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁקּוֹרֵא בְּיָחִיד (שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁתֵּבַת ׳לֹא תִרְצַח׳ הוּא פָּסוּק בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁאֵין לָנוּ בְּכָל הַתּוֹרָה פָּסוּק פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת), וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹרְאִין בְּפַעַם אֶחָד הֵם נִקְרָאִין בַּנְּגִינָה הַמְחַבֶּרֶת אוֹתָן דְּהַיְינוּ בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן, וְכֵן מֵ׳אָנֹכִי׳ עַד ׳לֹא תִשָּׂא׳ וּמִ׳זָכוֹר׳ עַד ׳לֹא תִרְצַח׳ הֵן מֻפְסָקִים לְכַמָּה פְּסוּקִים לְכָךְ הֵם נִקְרָאִים בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא גַּם כֵּן נְגִינָה הַמַּפְסֶקֶת אוֹתָם שָׁם. זֶהוּ תֹּכֶן שְׁתֵּי הַנְּגִינוֹת. **וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת נוֹהֲגִין לִקְרוֹת בְּצִבּוּר בְּהָרִאשׁוֹן דְּהַיְינוּ בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת מִכָּל דִּבּוּר פָּסוּק אֶחָד, לְפִי שֶׁבּוֹ בַּיּוֹם נִתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וּבְפָרָשַׁת יִתְרוֹ וּבְפָרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן קוֹרִין אַף בְּצִבּוּר בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן. וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לִקְרוֹת בְּצִבּוּר לְעוֹלָם בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן דְּהַיְינוּ אַף בְּפָרָשַׁת יִתְרוֹ וּבְפָרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן, רַק הַיָּחִיד הַקּוֹרֵא לְעַצְמוֹ קוֹרֵא בַּשֵּׁנִי.** זֶהוּ תַּמְצִית דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַשְּׁלִישִׁי׳. וְקוֹרִין הַדִּבְּרוֹת בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מבחודש) שֶׁבֵּאַרְתִּי בַּאֲרֻכָּה: (ד) **בְּמֶרְכָּבָה דִּיחֶזְקֵאל.** וְנוֹהֲגִין בְּמִקְצָת מְקוֹמוֹת (ג) שֶׁגָּדוֹל וְחָכָם קוֹרֵא זֹאת הַהַפְטָרָה, וְסֶמֶךְ לַדָּבָר, ׳וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ׳ (חגיגה יא:). וְגַם יֵשׁ נוֹהֲגִין שֶׁכָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא אוֹתָהּ עִם הַמַּפְטִיר בְּלַחַשׁ אוֹמֵר אוֹתָהּ גַּם כֵּן מְעֻמָּד מִפְּנֵי כְּבוֹדָהּ: **ב** (ה) **׳כָּל הַבְּכוֹר׳.** וְאִם חָל בְּשַׁבָּת שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת יוֹתֵר, דְּהָא בְּשַׁבָּת צָרִיךְ שִׁבְעָה קְרוּאִים, (ד) מַתְחִילִין ׳עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר׳ (דברים יד כב): **ג** (ו) **בְּמוֹצָאֵי.** מִפְּנֵי כְּשֶׁחָל עֲצֶרֶת בְּשַׁבָּת הָיָה יוֹם זְבִיחַת הַקָּרְבָּנוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת, וְהוּא כְּעֵין יוֹם טוֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג)]. וּלְפִי טַעַם זֶה בְּאִסְרוּ חַג שֶׁאַחַר סֻכּוֹת מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת, אָכֵן מִדִּבְרֵי הַגְּרָ״א מַשְׁמַע דְּגַם שָׁם אֵין לְהִתְעַנּוֹת, וְכֵן מַשְׁמַע בַּבֵּית יוֹסֵף: (ז) **וְאֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן.** וְגַם (ה) אֵין מִתְעַנִּים בָּם: (ח) **מִתְחִלַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן.** דְּמִיָּד (ו) בְּשֵׁנִי בְּסִיוָן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְקַדְּשָׁם לַתּוֹרָה כְּדִכְתִיב (שמות יט ה) ׳אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי׳ וְגוֹ׳, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל שְׁלֹשֶׁת יְמֵי הַגְבָּלָה: (ט) **בְּשָׁבוּעוֹת.** הַיְינוּ בֵּין שֶׁשּׁוֹטְחָן בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב (ז) אוֹ בְּיוֹם טוֹב גּוּפָא, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹתָן עֲשָׂבִים אֵין רְאוּיִין לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, כֵּיוָן שֶׁחָשַׁב עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם שָׁרִי לְטַלְטְלָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש״ח סָעִיף כ׳, וּבִפְרָט אִם הֵם עֲשָׂבִים הַמְּרִיחִין. אָכֵן אִם חָל שָׁבוּעוֹת בְּיוֹם רִאשׁוֹן (ח) אֵין לְשָׁטְחָן בְּשַׁבָּת, כֵּיוָן שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְצֹרֶךְ יוֹם טוֹב וְאֵין שַׁבָּת מֵכִין לְיוֹם טוֹב, אֶלָּא יִשְׁטְחֵם בְּיוֹם טוֹב גּוּפָא אוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת: (י) **זֵכֶר לְשִׂמְחַת מַתַּן תּוֹרָה.** שֶׁהָיוּ שָׁם עֲשָׂבִים סְבִיב הַר סִינַי, כְּדִכְתִיב (שמות לד ג) ׳הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל יִרְעוּ׳ וְגוֹ׳. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לְחַלֵּק עֲשָׂבִים הַמְּרִיחִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לֹא יְחַלְּקוּ מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן, (ט) דְּבֵינְתַיִם אָסוּר לְהַפְסִיק. נוֹהֲגִין לְהַעֲמִיד אִילָנוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבַבָּתִּים זֵכֶר שֶׁבַּעֲצֶרֶת נִדּוֹנוּ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה)], (י) [ב]וְהַגְּרָ״א בִּטֵּל מִנְהָג זֶה מִשּׁוּם שֶׁעַכְשָׁיו הוּא חֹק הָעַמִּים לְהַעֲמִיד אִילָנוֹת בַּחַג שֶׁלָּהֶם: (יא) **בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לֶאֱכֹל.** [ג]וְאִם מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּשָׁבוּעוֹת, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תר״ד בַּמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבְמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב): (יב) **מַאַכְלֵי חָלָב.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עוֹד בְּשֵׁם גָּדוֹל אֶחָד שֶׁאָמַר טַעַם נָכוֹן לָזֶה כִּי בְּעֵת שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה [כִּי בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נִתְגַּלָּה לָהֶם עַל יְדֵי זֶה כָּל חֶלְקֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) אַחֲרוֹנִים: **ב** (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ג** (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ו): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (ח) שָׁם: (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) וּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ה), דְּלֹא כְּחֹק יַעֲקֹב (סק״ז): (י) וְהוּבָא זֶה בְּחַיֵּי אָדָם (כלל קלא סי״ג):

ליקוטי דברי הרב: א] ובסידור כתב שאין אומרים תחנון מראש חדש סיון עד י״ב בו ועד בכלל, דהיינו חמשה ימים אחר חג השבועות, כי החג יש לו תשלומין כל שבעה. **ב]** ובשו״ע הרב (סט״ו) הביא מנהג זה. **ג]** בשו״ע הרב (סי״ח) כתב: אסור להתענות תענית חלום בחג השבועות לפי שהוא יום שנתנה בו התורה וצריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שנתנה בו התורה, לפיכך אינו דומה לשאר יום טוב ושבתות שמותר להתענות בהם תענית חלום.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah